

Приморске новине

ЛИСТ ССРН ОПШТИНЕ БУДВА

ИЗЛАЗИ ПЕТНАСТОДНЕВНО

ГОДИНА XVI

БРОЈ 290.

□

15. ФЕБРУАР 1986.

ЦИЈЕНА 30 ДИНАРА

ОПШТИНСКИ КОМИТЕТ СК

ИЗАБРАНИ ДЕЛЕГАТИ ЗА КОНГРЕС

НА СЛЕДНИЦИ Општинског комитета СК, одржаној 5. фебруара усвојени су извјештаји о раду Предсједништва и Општинског комитета СК Будве у претходној години и програм рада за наредни период. Рад ова два форума је позитивно оцјењен, а посебно ангажовање на унапређењу друштвено-политичких и економских односа у нашој општини.

Било је, такође, и критичких оцјена. Оне се углавном односе на недосљедност у спровођењу ставова на самоуправној трансформацији Хотелско-туристичке организације „Монтенегро турист“ о чему је говорио Раде Ратковић.

На овом скупу је оцјењено да се у наредном периоду мора знатно више поклонити пажња спровођењу у живот договорених ставова из Дугорочног програма економске стабилизације.

Општински комитет је на овом састанку изабрао делегате за Девети конгрес Савеза комуниста Црне Горе и Тринаести конгрес Савеза комуниста Југославије. Будванску партијску организацију ће на Деветом конгресу СК Црне Горе представљати Рајка Краповић, Иво Калоштровић, Љубо Рађеновић, Светозар Маровић, Драган Трифуновић и Раде Ратковић. Делегат за Тринаести конгрес је Владо Дулетић.

За предсједника Општинског комитета СК поново је изабран Иво Калоштровић.

Д. Н.

РАЦИОНАЛНИЈЕ КОМУНАЛНЕ СЛУЖБЕ

АНАЛИЗИРАУЋИ спровођење својих ставова о остваривању Дугорочног програма економске стабилизације у стамбено-комуналној дјелатности, на сједници Општинског комитета СК је истакнуто да су постигнути први значајни резултати. Међутим, узимајући у обзор велике и нарасле потребе, резултати су још увијек недовољни и скромни. И даље, како је наглашено, код субјекта стамбено-комуналне привреде, траје фаза вербалне дискусије — фаза свјести измјена без промјена. Из те фазе неопходно је што прије прећи у акцију. Највећа одговорност лежи на комунистима у СИЗ-овима материјалне производње. За воду за изградњу „Будва“. Комунално-стамбеној радној организацији „Јужни Јадран“ и Општинском одјељењу за урбанизам, комунално-стамбене послове и катастар.

Исувише споро се, остварује процес рационалнијег организовања у овој области. Успостављени начин организовања и створени друштвено-економски односи до сада заиста нијесу били само управни. Самоуправне интересне заједнице материјалне

производње, односно њихове стручне службе, јављале су се у улози инвеститора, иако су требале бити место договарања и усаглашавања ставова између корисника и давалаца услуга. Тако СИЗ-ови нијесу пратили акумулативну моћ привреде, већ су се задуживали, ишли из инвестиције у инвестицију, изграђене објекте повјеравали другим субјектима на управљање. Обавезе су им остале, а опет су инвестирали, што их је одвајало од њихових основних послова — договарања, усклађивања и утврђивања политике развоja у овим областима.

Отворени проблеми у функционисању СИЗ-ова потенцирани су противречним положајем Завода за изградњу „Будва“. Завод се једном јавља у улози стручне службе СИЗ-ова, а други пут у улози давалаца услуга истим СИЗ-овима, што га доводи у monopolistički положај. То је резултирало неодрживом ситуацију да СИЗ-ови у 1984. години имају губитке у комулативном износу од 23,4 милиона динара, а да 6,6 милиона динара станарине није наплаћено, док је Завод за изградњу на име изврше

них услуга захватио 13,3 милиона динара.

С друге стране, споро се реализује промјена и у КСРО „Јужни Јадран“. Постојјеним начином организовања развијен је пословни интегритет по ОУР-има, а средстава се у великој мјери нерационално троше. Каква не рационалност влада у КСРО „Јужни Јадран“ најбоље илуструје податак да је ОУР за одржавање и изградњу станови од добијених 10.000.000 динара на име одржавања станови за ту сврху утрошио само 1.000.000 динара. Или ово: 50% запослених у том ОУР-у административно особље!

Остало привреда, речено је, не жели плаћати гламазност, нерационалност и скуп рад те организације.

Указујући на објективно условљен монополски положај КСРО „Јужни Јадран“ као јединог даваоца услуга, речено је да је изузетно важан задатак субјективних снага, прије свега Савеза комуниста, да спријече групно-свјодничке односе и тенденције који су у тој организацији потенцијално присутни.

Иако у друштву још није сазрела свијест да комунални развој није само елемент животног стандарда, већ и услов даљег туристичког развоја, активношћу субјек-

тивних снага учињени су значајни кораци на изналажењу квалитетних и стабилних извора прихода за финансирање комуналних потреба. Однос сталних и ванредних прихода СИЗ-ова (свега 35% прихода су чинили стални приходи) мијења се у корист стадних, цијене комуналних услуга се постепено приближавају економским, знатно је увећана накнада за коришћење изграђеног грађевинског земљишта, којом су коначно обезбиђени континуирани извори прихода као услов за подизање комуналне удобности на виши ниво.

У даљем развоју стамбено-

-комуналне дјелатности, на-
глашено је, треба максимал-

-но активирати унутрашње ре-

зерве код свих субјеката у

овој области, а оне нијесу

маље. Ту је, прије свега, е-
фикасније трошење средстava

кроз успостављање рационалније комуналне органи-
зације, пуне наплати свих по-
стојећих комуналних накнада

и такса, равноправан трет-
ман грађанских лица и дру-
штвеног сектора у наплати

накнада (грађани су ту би-
ли привилеговани и поште-
ђени без икакве економске

или социјалне логике), уво-
ђење економских станарина

и слично.

В. С.

Опште је запажање да је на досад одржаним скуповима масовност могла бити да-
леко већа. Предлаже се већи број кандидата него што тре-
ба бити, што је свакако позитивно, али структура предложених није у свим сре-
динама задовољавајућа. Нак-
оне, међу предложеним мало је омладине и жене. На неким зборовима међу евиденти-
тираним кандидатима највише је пензионера.

Зато се апелује да се на предкандидационим скуповима у ОУР-има и радним за-
дајцима, тамо где они још нијесу обржани, обезбиђеји већа масовност и побољша-
јују структуре кандидата у при-
лог млађим људима и женама.

ЗНАЧАЈНО ПРИЗНАЊЕ НАШЕМ ТУРИЗМУ

БУДВИ — „ВЕЛИКА АМФОРА“

У ТРАДИЦИОНАЛНОЈ ју-
гословенској туристичкој ак-
цији „Љето '85“ коју већ 16
година води загребачки не-
дјелник „Арена“, највеће при-
знање „Велика амфора“, при-
пало је за прошлу туристич-
ку сезону Будви.

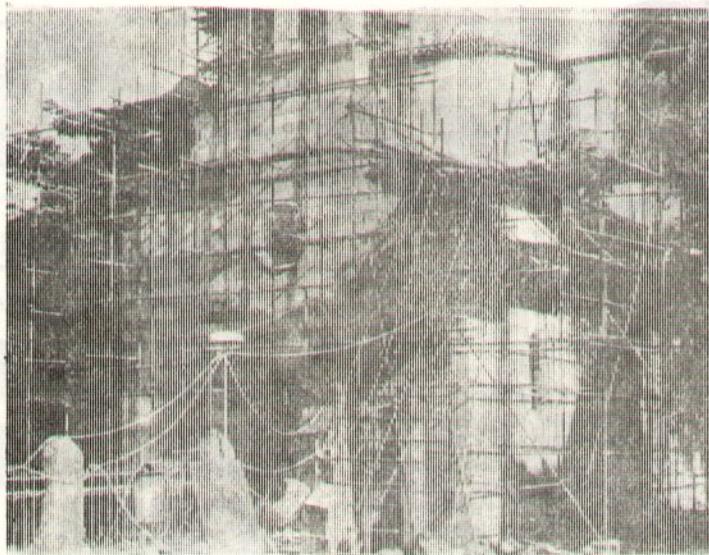
У образложењу одлуке да на
града припадне Будви жири,
којег су сачињавали „Арени

и новинари и читаоци, ис-
тиче се да је у прошлогодиш-
њој сезони ово туристичко
место дало највећи допри-
нос афирмацији туризма, у
земљи и свијету. Успјешна
обnova туристичких капа-
цијета и изградња нових, па-
кона катастрофалног земљо-
треса, посебно на подручју
Словенске плаже, значајно

су допринијели укупном ква-
литetu наше туристичке по-
нуде. Туристичка привреда у
овој општини у прошлој го-
дини изузетно је успјешно
пословала, а остварена је и
рекордна посјета.

Ово признање Будви биће
свечано уручене на почетку
главне туристичке сезоне.

ОБНОВА СПОМЕНИКА КУЛТУРЕ

НОВА ГРАДИЛШТА У ОПШТИНИ

ОБНОВА споменика културе у нашој општини обвина се према утврђеној динамици. Најавише посла је, дакако, у Старом граду где неи мари суботичког „Интеграла“ заједно са бројним кооперантима враћају живот древним здравима.

Што се тиче сакралних објеката, посао напредује веома добро, каже Петко Митровић, директор РО „Стари град“. — Цркве унутар зиони (Света Тројица, Свети Сава, Свети Иван и Света Марија ин Пунта) добије ускоро ново руло. Једино се не што касни на цркви Светог Ивана, где је торањ који је висок 35 метара, знатно више оштећен него што се у почетку мислило, па се при-

ло изради новог пројекта за дио овог објекта.

Ускоро ће се отворити и нова градилишта у општини. Завршена је лиценција за избор извођача радова на обнови манастира Градишта у Буљарци и Прасковица код Светог Стефана. У израоју је пројектна документација за санацију манастира Подласства, Режевићи, и још неких споменика културе.

Истовремено као почне обнова Градишта и Прасковице, почећемо радове и на санацији и реконструкцији зграде у Петровцу у којој је још 1920. године формирана и радила прва комунистичка општина на нашем Јадру, каже Митровић.

Г.

АКЦИЈЕ

Будвани на „Сарајевској зими 86“

БУДВАНИ ОДЛАЗЕ у госте Сарајлијама. На овогодишњој туристичко-привредној манифестацији „Сарајевска зима 86“ наступиће караван из Будве са својим културно-забавним и туристичким програмом. Биће то уствари представљање Будве Сарајеву, његовим житељима и бројним гостима који посјећују његове атрактивне зимске спортске центре.

Како је новинаре обавијестио директор Културног центра Недељко Дапчић, дани Будве у Сарајеву трајаће од 28. фебруара до 6. марта. Биће приказана вриједна поставка „Античка Будва“ из Музеја нашеј града, затим ће Сарајлије имати прилике да виде дјела савремених експресиониста из Фонда Модерне галерије, као и изложбу сликара из Будве разних генерација. У Сарајеву путују платна Шпира и Анастаса Бошарића, Марка Гргочића, Слободана Словинића, Јована Ивановића...

„Зета-филм“ у Сарајеву организује ревију својих играних и документарних филмова, а наступиће клапе „Кадмо“ и „Хармонија“.

На овој манифестацији биће презентирана овогодишња туристичка понуда будванске ривијере.

Приморске новине

Лист ССРН општине Будва. Уређује: Редакциони колегијум. Глафари и одговорни уредник: ВЛАДИМИР СТАНИШИЋ. Издавач: Културни центар Будва. Адреса редакције: „Приморске новине“ — Будва, телефон: 41-194 — Број жијро рачуна 20710-603-1809 код СДК Будва — Штампа: РО за графичке производе и услуге „Андреја Палташин“ — Котор. Претплата: годишња 1.050 дин.; за иностранство 20 долара. — Рукописи се не враћају

ПИСМО ИЗ ЦЕТИЊА

ВЕОМА УСПЈЕШАН СЕМИНАР

НА ЦЕТИЊУ ЈЕ, у веома удобним просторијама хотела „Гранд“, у времену од 28. до 31. јануара 1986. године, одржан семинар за учитеље и наставнике разредне наставе. Семинар је организовао Међуопштински завод за унаређивање васпитања и образовања са Цетињем.

Овај радни скуп протекао је у заиста пријатној атмосferи уз веома добру организацију. Цетиње, под бијелим покривачем, одушевило је своје гости. Учитељи и наставници разредне наставе са подручја Цетиња, Будве, Тивта, Котора и Херцег-Новог били су очарани овим прекрасним амбијентом. Семинар је био масовно посјећен (око 180 учесника). Био је то у правом смислу ријечи најбогатији вид усавршавања просвјетних радника. Јер, програм семинара био је и разноврстан и квалитетан, компонован мање од теоријских, авише од практичних предавања и стручних прилога везаних за свакидашњи рад наставника.

У име друштвено-политичке заједнице Цетиња учеснике семинара поздравио је Новак Јовановић.

Област српскохрватског је зика заузела је видно место. Искусни просвјетни радник Марко Марковић, са Цетиња, говорио је о читанкама за млађе разреде основне школе. Предавач је овом питању пришао знаљачки, студиозно и аналитички. О неким методским приступима настави граматике, на конкретним примјерима, излагају Станко Латковић, просвјетни савјетник.

Чула се и вриједна анализа уџбенника познавања природе и друштва и познавања друштва у интерпретацији Мр Мила Вујовића, просвјетни ног савјетника.

Одржана су и три практична часа, што је побудило велико интересовање. Реализатори су били: Љубо Рогановић, из Цетиња, Љубомир Николић, из Котора и Предраг Ђурђевић из Херцег-Новог.

Професор Остоја Остојић, био је у правом смислу новатор, говорећи о увођењу компјутера у настави математике у основној школи.

Драго Ђорђевић, савјетник у Републичком заводу, својим излагањем о факторима успешног учења, занимљивим примјерима заинтересовао је слушаоце и вратио их на њихове давне школске дне.

Дио програма био је посвећен теми: Хуманизација односа међу половима, коју су на изразито популаран начин расvjetljavali: академик др професор Драго Вукотић, академик др Божина Ивановић, проф. Љубица Крунић, просвјетни савјетник Владо Вукић и професор Мило Павловић.

Занимљиво је било и излагање учитеља Петра Ђелачића: „Од рељефа до географске карте“.

Велики допринос успјешној организацији семинара и реализацији замишљених циљева дао је директор Завода др Газивода.

Мислимо да су учесници семинара задовољни отишли својим кућама обогаћени новим освјежењима што их нуди савремена педагошка теорија и пракса.

Станко ЛАТКОВИЋ

ИЗ РЕЗОЛУЦИЈЕ IX КОНГРЕСА

ЗАДАЦИ САВЕЗА КОМУНИСТА У РАЗВОЈУ И ФУНКЦИОНИСАЊУ ПОЛИТИЧКОГ СИСТЕМА СОЦИЈАЛИСТИЧКОГ САМОУПРАВЉАЊА

Полазећи од основа система и имајући у виду слабости у његовом функционисању, акцију комуниста усмјерити на промјене које ће га учинити ефикаснијим, бити у функцији остваривања владајућег положаја радничке класе у друштвеној репродукцији, даље демократизације друштва на основама самоуправљања и бржег остваривања Дугорочног пропрама економске стабилизације, за обезбеђивање бољег функционисања државе и њених органа, посебно Федерације, а против бирократизације односа који оптерећују све дјелове друштва и све нивое друштвеног организовања.

1. Тежиште идејно-политичког дјеловања СК усмјерити, прије свега, на стварање услова за слободно изражавање и демократско усклађивање аутентичних интереса радних људи, дјелотворније функционисање свих облика самоуправног одлуčivanja и правовремено и досљедно извршавање самоуправних одлука уз пуну контролу радника.

Ангажманом у самоуправним делегатским органима и тијелима стварати друштвене услове у којима ће самоуправно и политички организовани радни људи и грађани бити основни субјекти одлучивања и енергично савладати сада доминантну позицију извршно-политичких и пословодних структура у том процесу: супротстављати се себичностима и партикуларизму при усаглашавању различитих интереса и борити се за њиву демократску синтезу.

Беспоштедно сужбити одлучивања извади институција делегатског система и разбити моћ неформалних група, борити се за сталну радну повезаност радних људи и грађана, њихових делегација и делегата; за остваривање интереса радничке класе, за афирмацију вијећа удруженог рада у склопу општина друштвено-политичких заједница.

2. Усавршавати улогу општине као основне самоуправне друштвено-политичке заједнице; стално развијати сарадњу и међусобне везе и односе органа општине и Републике у циљу ефикасности њихових функција и веће одговорности, свестрано развијати међуопштинску сарадњу и формирати заједничке службе, инспекцијске и друге органе. Одлучно сужбидати нарашили општински партикуларизам и локализам.

Побољшати рад свих комуналних служби и ОУР-а које врше услуге грађанима (трговина, банкарство, здравство, управа, услуге, ПТТ итд.) и обавезати комунисте који раде у тим областима да се одлучно изборе против бирократизма, а за подизање културе понашања и људскији односа према грађанима.

Мјесну заједницу развијати као самоуправну заједницу у којој радници у удруженом раду, заједно са свим радним људима и грађанима који живе на њеној територији, одлучују о задовољавању својих потреба у области стамбене и комуналне привреде, коришћења и заштите земљишта и друге друштвене имовине, остваривању социјалне политике и задовољавању других потреба, ојачати њихову материјалну основу.

Досљедно остваривати уставни концепт СР Црне Горе као државе засноване на суверености народа, власти и самоуправљању радничке класе и свих радних људи и социјалистичке самоуправне демократске заједнице радних људи и грађана и равноправних народа и народности; појачати одговорност републичких органа за остваривање функција Федерације и развој Федерације као целине, објективно сагледавати и ефикасно уклањати материјалне и друштвене основе на којима израстају етатистички односи, бирократско-технократски монополи и економски и друштвени аутархизам; појачати одговорност републичких органа за досљедно спровођење утврђене политике и законских прописа.

Акцију чланова, организација и органа СК посебно усмјерити на: стварање материјалних и друштвених предуслова за даљи развој и обогаћивање братства и јединства, продубљивање равноправности Црногорца, Муслимана и Албанца и припадника других народа и народности који живе у Црној Гори и у СФРЈ; на одлучну борбу против свих видова ускогрудости и нетрпељивости, угрожавања и нарушувања основних тековина социјалистичке револуције...

...Одлучно се ангажовати на стварању услова за укључивање младих покољења у све токове друштвених живота, како би у пунoj мјери преузимала одговорност и давала свој допринос развоју друштва, не престано се борити за свој утицај у редовима омладине, подстицати њену прогресивну оријентацију и социјалистичку и патриотску свијест и од ње примати подстицаје за своју револуционарну акцију; стално до приносити афирмацији Савеза социјалистичке омладине, као значајног субјекта политичког система и изградњи демократских односа у омладинској организацији.

ИЗ РАДА СЛУЖБЕ ДРУШТВЕНИХ ПРИХОДА

БРЖЕ И ЕФИКАСНИЈЕ ОПОРЕЗИВАЊЕ

Служба прихода била је три у оку органима и тијелима Скупштине општине Будва. Радило се неорганизовано и без прецизне евиденције. Линијом незамјерања дошло се до својеврсног пародакса — најразвијенија црногорска општина имала је најнеразвијенију службу прихода. „Дивље” угоститељске радње и разни сервиси нијали су као печурке. Било је чудних опорезивања и попуста — „све у интересу развоја туризма”.

Онда су у Будви окренули другу плочу. Почетком прошле године извршена је реорганизација службе прихода. Дошли су нови људи и то, углавном, млади. Добили су, како истиче директор ове службе Светозар Маровић, високе личне дохотке — око 90 хиљада динара мјесечно — а стамбени проблем им се, од луком Извршног одбора Скупштине општине, рјешава приоритетно.

— Ово зато да би материјално били самостални, истиче Маровић. У међувремену да би осавременили своју службу, набавили смо и компјутер.

СТАНОВИ И ВИКЕНДИЦЕ

За оне који имају стан у Будви у свом власништву, а не станују на подруčju ове општине годишњи порез износи 15 одсто од вриједности стана коју утврђује општинска комисија. Даља рачуница каже — уколико стан, примјера ради, вриједи пет милиона, власник је дужан да на име пореза годишње плати 750 хиљада динара (75 стarih милиона). Порез на викендице у просеку износи око 25 хиљада динара. Највижа стопа је око 15 хиљада динара, а има и оних који су на своје „кућице за одмор” платили и сто хиљада динара годишње пореза.

„Лов” на пореске обвезнике могао је да почне. Прво су срећени рачуни и обавезе за период од 1981. до 1984. године. Било је тешко. Ненавикнути на редовно извршавање пореских обавеза обвезници су тражили рупе у закону. А онда је дошла детаљ на обрада 1984. године. Регистрованим приватницима је одређен порез, нерегистровани су евидентирани и послије

прописаних казни — ако је то у интересу грађана — по нуђено им је да из „илегале” пређу на легалан, законски рад.

За разрез пореза за пољо привреднике, иначе најобимнији посао у служби, прискочио је у помоћ компјутер. Била је то и прва тест проба. А проба је показала пра во мало чудо — за три дана био је готов посао који се ради најмање четири мјесеца.

Атрактивна будванска ривијера постала је богом да но мјесто за такозвану непокретну имовину. У 1984. години идентификовано је и

евидентирано 1795 објекта. Бројка дјелује импозантно када се има у виду да ранје евидентија није постојала. На том списку су, поред викендица, приватних кућа и станови, још гараже, пословни простор, аутомобили преко 1.600 кубика, приватни аутобуси, чамци дужи не више од осам метара... Захваљујући порезу који је наплаћен у проценту 92 одсто порески приходи су у овој општини повећани за хиљаду одсто!

— Ово не значи да немамо проблема, каже Маровић, на рочито у стамбеној политици, и то због законских не-

прецизности у овој области. Примјера ради, мансардне, поткровља и подруми не рачунају се у стамбени простор, а то је јако присуто на нашем терену. Није мали број оних који су од поткровља направили собе за издавање.

Ово није једини проблем амбициозних и вриједних будванских порезника. Инспектори на терену наилазе на отпор. Има случајева да их порески обвезници прогађају чак и ватреним оружјем. Зато је до максимума развијена сарадња са органима унутрашњих послова која ће до изражaja доћи нарочито преко љета. Наиме, у служби прихода, у сарадњи са ОУП-ом Будва, припремају „пореску полицију” чији ће задатак бити да откривају не пријављене госте, грађане који мимо законских прописа и регулатива издају кревете у јеку сезоне, непријављене „летеће” сезонске приватнике.

В. БОЖКОВИЋ

Праву револуцију у овим пословима унијо је компјутер. Невјерици коју су многи гајили према овом „порезнику” разбијају за кратко вријеме, на самом старту. Али, ако је компјутер „прогуто“ све податке о пореским обвезницима у општини није прогуто и људе. Технолошког вишког овде нема, а седам инспектора, који имају веће личне дохотке од свог директора, непрестано обилазе терен, тражећи „храну” за свог сарадника.

СЈЕЋАЊА

У БАРСКОМ ЛОГОРУ

ТЕШКИ УСЛОВИ ЖИВОТА ЛОГОРАША, посебно сла ба здравствено-хигијенска заштита и недовољна и слаба храна и као последица тога слаба отпорност организма, проузроковали су епидемије које су односиле људске животе и пријетиле катастрофама већих размијера. Двије су нарочито потресле логор.

Епидемија пјеговог тифуса појавила се крајем зими 1943. године. Црне слутње биле су се надвиле над логором. Свуда општа забринутост па и страх. Обољели су се напросто топили од темпе ратуре. Код свих њих пјегав цу својствена стања и понашања: трабуњање у сну, пса вање, пјевање, нејасне и замућене ријечи без икаква смисла.

У логору је уведен строги карантин, који је изглаждавао и онако гладне логораше. Ни шта у логору и ништа из њега. Излазили су, односно износили само мртви другови.

Многи посјећујемо обольеле другове у жељи да им помognemo, или да их бар охра бримо. Уз њих највише дежурају и помажу им, излажују се и сами опасности, најближи другови и рођаци. На жалост, многи нијесу одољели иако су се борили. Умрли су комуниста и замјеник комесара чете Гајо Вучетић, Граховљанин, скојевац Момо Бокан, Јетињанин, Ђоко Марковић из Џуца и још десетак другова. Тужна је била слика спровода. Путем са спо

љне стране жице, мазга вуче двоколицу са грубим сандуком, а са „наше” стране жице десетине логораша прате умрлог друга док их не заустави висока и густа жица. Они старији, гологлави, пјевају „Свјати боже”.

На срећу, у логору је стигао један млад поручник, који је адекватним мјерама за уставио и пресекао епидемију. Окружени логор почео је да предраздјава и да живи старијим животом, а комунисти су наставили да „снабдјевају” логораше вијестима о великој побједи Руса код Стаљинграда и успјешним борбама партизана у Босни.

У јесен 1943. стигла је нова невоља и опасност за многе логораше, поготово за дјецу и оне старије и изнемогле због систематског изгладњивања — дизентерија.

Била је узела велике размјере. На стотине људи и же на лежало је у баракама и по кругу логора, иссрпљени, равнодушни и апатични, са умањеним способностима реаговања, у великој мјери не заинтересовани за оно што се око њих збива. А дјеца — кост и кожа. Тешко их је било гледати. Логор је био шире загађен, постојећи кло зети недовољни, а љекова ма ло. Уз нешто „Сулфагванидин”, што су нам обезбеђи вали логорске власти, ми смо успјели, преко другова у Ба ру да набавимо једну количину „Карбо анималиса” (жи вотињски угља). Као „апотекар” многи су ми се обра

тили за лијек. Слао сам их по рецепт код медицинара Бранка Иличковића. Једном логорашу, изгладњијем а не болесном, који је свакодневно тражио лијек, преписао је „Царне ди маиале” (свињско месо). Кад сам му то објаснио, он је, најућен, објавио опсвојају мајку — Бранку цетињску а мени приморску (срели смо се, као пријатељи, у јесен 1946. у Андријевици). И ова епидемија узела је десетак жртава, ма хом старијих особа.

ВЕЛИКА СМРТ И МАЛИ ЖИВОТ

Тешки су били дани у барском логору. Најтежи, тежи од свих тешких дана заједно, био је, бесумње, 25. јун 1943. У освите тог јутра и да на 180 ропством измучених људи из барског логора стријелано је широм Црне Горе.

Око 10 часова 24. јуна наређено нам је да брзо изајемо на круг логора. Пред на ма је командант логора са неким папирима у рукама. И ко зна по који пут почела је прозивка. Ређала су се имена познатих, драгих и цијењених људи: Петар Божовић, 80-годишњи Ћрмничанин, Митар С. Зец и син му Душан из Побора, професори Војин Вељић из Берана, Лука Лазаревић из Пипира и Душан Марковић из Ћрмнице, поп Сима Поповић из Куче, Мило Поповић из Спича, па три брата Ћицовића и три брата Ључића из Никшића, Мујо

Марија Медижовић

не могу једним рафalom, од једном постријељати три рођена брата, па оца и сина и сина и оца. Не прихватамо то ни срцем, ни разумом.

Честитке, поздрави, питања, поруке, препоруке. У женском логору другарице се рас трчале: да оперу, закрпе, скреју понешто. У огромном броју прозвани су и сами уверени да иду у замјену и за то задовољни, срећни. Само

веома ријетки појединци су мијчаво врте главом, претпостављају најгоре. У такве спада и Мило Поповић из Спича, Митар Савов Зец та које. Са њим и Перо Пећанац и ја, наравно, највише разговарамо. Обратио сам му се: „Ујаче, проговори друgovima добру ријеч о Перу и мени. Тебе ће послушати“. Насмијешио се, како је он то знао, и онако са злом слутијом рекао: „Сестрићу бог те чуо, али не вјерујем да ћемо ми у ту замјену. Нас ће негде стући“.

У каснијим поподневним часовима 30 прозваних (њих су били одредили за стријељање у Бару) пребацили су у шатор. Остале су, под јаком стражом, на камионима одвели из логора.

О стријељању другова бро зо смо сазнали. Наиме, сјутрадан 25. јуна, рану јутарњу тишину проломили су сна жни гласови и ехо митраљеских рафала из правца Поповића и бискупаде. Знали смо: то стријељају другове, а они иду у смрт са поклицима Слободе и Партији. У исто вријеме мијешали су се митраљески рафали и поклици осталих 150 другова на стратиштима у Ћетињу, Под горици, Даниловграду, Никшићу, Беранама и Андријевици. Послије 7-8 дана логорске власти су нас и званично обавијестиле о стријељању.

Пеко ЛИЈЕШЕВИЋ
(Наставиће се)

ИЗ РЕПОРТЕРСКЕ БИЉЕЖНИЦЕ

У КАПЕТАНСКОЈ ПАЛАТИ

...ЛИЈЕ ЉУБАЗНОСТ као из чесме и руже осмијеха расту, лијепе су те виле из пјесме ал је љепша вила у Перасту!

Ове стихове је боравећи у „Вили Пераст”, објекту којег је у пролеће 1984. године отворио „Монтенегротурист” у граду помораци, записао црногорски пјесник Драган Радуловић. У књизи утисака, чије појутјеле корице подсећају на камену капетанску палачу, која је адаптирана у модеран угоститељски објекат, поред ових лијепих стихова има још до ста тога записаних о праштанској вили — лепотици. Радмила Жугић и Чедо Вуленчић, су записали: ... Пераст, барокни град, културни центар Боке у прошлости, опире се нашем Вијеку отуђења. Ово прелијепо здање, истински је дио овога града”.

Заљубљена у Пераст иако је Омишанка, наша позната оперска дива Гертруда Мунтић-Рацковић каже да је „Вила” са особљем на највишем европском нивоу, а звијезда нашег филма Милена Дравић је такође кратка али искрена и пријатно изненада:

... Изненада смо мишили на ово чаробно место и оду шевили се — .

Много је још лијепих речи у тој књизи коју овде

чувају као реликвију и посажују с попосом знатижељима. Сви до једног се просто надмећу ко ће љепшу ријеч рећи о „Вили” која „се ди” на самој обали праштанској мора, испред које се у мору купају два драгуља Боке Которске острва Свети Ђорђе и Госпа од Шкрпјела.

— Кратка је наша угостићено и написано о нама, што је само обавеза више да тајска историја, али смо изгледа добро почели, каже управник „Виле Пераст”, Владимира Јовић. — За кратко вријеме доста тога је лијепог наставимо како смо и старовали.

Гости Пераста обавезно сврћају у „Вилу”, а највише се задржавају у њеном ресторану који у отвореном делу може да прими тридесетак особа а на пространој тераси још шест пута толико. Одједном узвраћају. Ту је и таверна са 60 сједишта. Намјештај, од којег су поједини дјелови стари и по 127 година у складу је са амбијентом и зграде и Пераста, где све подсећа на бурну прошлост његових житеља који су славу бокељских поморaca дјелом Матије Змајевића, Марка Мартиновића и других пронијели широм света.

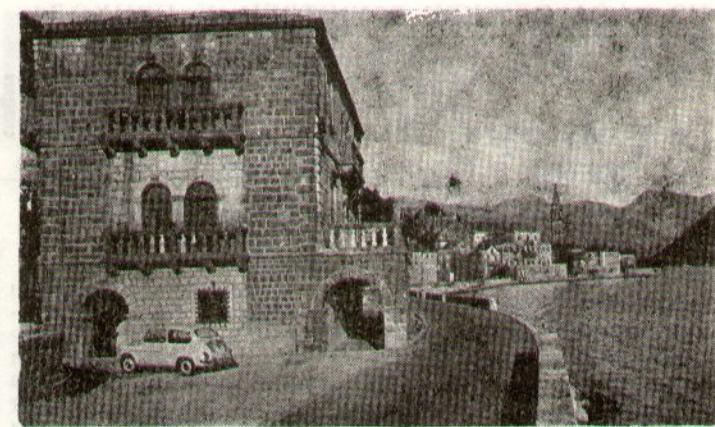
— Оно што нас разликује од других, по чему смо особни је права породична ат-

мосфера која је овде влада, наглашава Јовић. — Гост не ма угисак да се налази у угоститељском објекту где све подсећа на неки строги ред — више то личи на објека даоње у својој кући, које подразумијева сасвим иницијији однос између гостију и домаћина.

А гости стижу са разних страна. Јети су то мањом струјом — Енглези, Немци, Италијани, Французи... До ћу и наши, али њих је више са пролећа и ујесен, па и зими.

— Имамо госте повратнике, што нас посебно радује, пријатељи Јовић. Радимо тек двије године, а доста је већ оних који долазе и по два па и три пута годишње.

Шта их највише привлачи — питање је на које овде настоји да што прије добију одговор. Да ли је то слана гiba која се осим овде мало гдje служи, сир из уља или неки од специјалитета за које је задужен први човјек у кухињи Мујко Дујановић, или гости долазе због тишине која овде има посебну музiku, присног односа домаћini? Или можда све то заједно, што је и највејороватније, привлачи путнике намјернике и савремене номаде који крстаре јужним Јадраном. Кроз књигу утисака, званичне и незваничне анкете и ус-

мене примједбе и похвале, колектив „Виле Пераст“ ће без сумње брзо добити одговор на ова питања. Или га пак већ имају а нама и осталим радозналцима остављају да те слатке дилеме сами разрешимо?

Гости, dakle, уважено долазе и то је за сада најважније. — Желимо да тако буде и у будућћу, да нам се још и више долази, и да нас гости напуштају задовољни, вели Јовић. — Добро знамо да нису само море, сунце и Пераст довољни мотиви за посјету „Вили“. Мајстори у кухињи ће стога усавршавати

С. ТРЕГОВИЋ

ПРЕДЛОЖЕНЕ НОВЕ ЦИЈЕНЕ ЗА ЈЕТО

ИЗВРШНИ ОДБОР Скупштине општине Будва утврдио је предлог нових цијена које ће важити у домаћој радиности у овогодишњој туристичкој сезони. Према том предлогу за лежај у соби прве А категорије (соба с купатилом), гост ће плаћати 2.000 динара, у првој 1.500, другој 1.200, а трећој 1.000 динара. Предложене су и нове цијене за боравишну и купалишну таксу. По особи ће се плаћати 80, односно 20 динара.

ТУРИСТИЧКИ ВРЕМЕПЛОВ

СТУДЕНТИ, ЗАМАЛО нису дошли у Петровац, наредне 1928. године. Наиме, избиле су потешкоће око обезбеђења повластице за превоз жељезницом која је износила чак 75 одсто. Но, успјело се, како се то каже, у последњем моменту. Те године је основана колонија и у Сутомору. Бројала је тридесетак чланова.

Иако су приходи Студентског феријалног савеза били мали — састављали су се од чланарине, властитих уплате за љетовање и добровољних прилога појединачца — сваке године је организован бесplatni одмор за четворо-петоро најсиромашнијих студената. Петровчани су већ били за многе стари знанци, а Петровац тако драт сваком ко је једном љетовао, па су у новој колонији у Сутомору те године љетовали они који су пошли први пут на море. По својим прилицима студенти се у сусједном Сутомору нису најбоље снашли, па идуће 1929. године тамо није ни организована колонија. Једноставно — није било довољно интересената за љетovaњe у том месту.

У Петровац је 1928. било на одмору око 120 феријалаца. Били су смјештени у истим зградама као и претходне године. Тада Петровац још увијек није имао струју, па наравно није се слушао ни радио. Студенти су преко свог удружења успе-

ли да добију од фирме „Филипс“ један велики пријемник који је радио на батерији. Веома су се томе обрадовали сами студенти, док је то за младе Петровчани била прва сензација. Свечери су се петровачки младићи окупљали код својих вршњака, слушали вијести и музiku.

Љетovaњe је те године у Петровцу оцијењено веома успјешним. Ђорђе Јовановић, којег су Петровчани већ сматрали својим веома добро организованом животом у колонији. Феријалци су се на кон завршеног љетovaњa за Београд вратили преко Београда, што је за њих представљало праву атракцију.

У Студентском феријалном савезу дошло је до промјена у руководству. За предсједника је 1929. године изабран професор др Ксенон-Фон Шаховић, а потпредсједник је био Михаило Николић. И љето, те 1929. остало је у лијепом сјећању студената Београдског универзитета. Петровчани су их већ дочекивали као своје најближи, као дјецу на коју су на вики. Друштво је било интензивно и незaborавно, па је и растанак био тежак. Тада је послије љетovaњa повратак организован преко Сплита што је одушевило студенте. За то је посебне заслуге имао угледни петровачки домаћин Лука Вукотић, трговац, који је био за ступник Јадранске пловидбе.

Струје, воде у кућама и други комунални објекати. Снабдијевање животним најважнијима је сада већ било сасвим организовано, однос домаћина и њихових гостију је био толико присан да су утврари представљали једну велику породицу. Других туриста још увијек није било, ако се не рачуна родбине студената. Наиме, по наговору својих синова и кћери стизао је по који родитељ који је налазио смјештај у

ПЕТРОВАЦ НАШЕ

петровачким хотелима или пак код приватника. Но, маје помало за Петровац се све више чуло, па су долазили и они који нису имали везе са студената. Феријалци су, наиме, на више мјеста у Београду истичали фотографије Петровца, и то је несумњиво утицало на долазак гостију.

У биљешкама некадашњих студената је записано да је шеф колоније 1930.

Пред чесмом у Петровцу

и Коста Јовановић. Поред оне у Петровцу, ова управа је у наредне четири године организовала колоније на Вису (1931) и у Макарској (1933). Шеф колоније у Петровцу, а и у другим мјестима, увијек је био један од чланова управе Студентског феријалног савеза. Пошто није сачувана никаква архива, а неки од шефова колоније у овом раздобљу, нису међу живима, или пак не живе у Југославији, није могуће било доћи до података о броју чланова и условима живота и рада у колонији. Аутори монографије о Студентском феријалном савезу, међутим, сматрају да се у раздобљу од 1931. до 1934. ништа битно није про мијенило што се тиче живота у колонији.

Почев од 1935. до 1940. Студентски феријални савез је имао само колонију у Петровцу. Такође се за овај период није могло доћи до података о броју чланова управе, броју феријалаца, условима смјештаја, снабдијевања... Међутим, сматра се да су услови љетovaњa били слични онима из ранијег пе риода.

Драгоцену помоћ у опису вијећа живота и рада студената у колонији у Петровцу за тај период, пружило је Све тозар Вукмановић-Темпо, који је и сам био феријалац и љетовао у Петровцу 1935. и 1937. године.

У периоду од 1930. до 1935. године комунисти су постепено, освајали управе студенских удружења, струч-

Запис из Станишића

ВОДА ЖИВОТ ВРАЋА

...ОВАЈ СПОМЕНИК, по дигнут још педесетих година, једино је обиљежје крвавог пута једанаесторице на ших сељана који су у вријеме другог свјетског рата остали на разним бојиштима широм земље. Иако скроман, подсећаја је људе — пролазнике на те јунаке, јер се на лазио одмах уз пут. Магистрала је недавно добила нову трасу и споменик је остао некако по страни, дилеко од очију путника. Њега морамо премјестити или градити нови. Али морамо још нечим подсећати људе на погинуле, па смо прије неку годину дошли на идеју да саградимо спомен-чесму. Да одједном направимо два добра..."

Овако нам прича Божо Јовов Станишић, показујући на споменик на којем су исписана имена Марка Никоза, Филипа Ђурова, Бора Илијина, Крста Никова, Илије Ђурова, Крста Јовова, Јове Никова, Ника Крстова, Ду-

шана Јовова, Марка Јокова и Пера Ђурова. Презиме им је свима исто — Станишић. Сви су пошли у рат из села које носи име братства,

Кренули су у потрагу за војдом. Крсто Марковић, директор „Водовода“ и комија Станишића, био је кажу од велике користи. Пошто се уг

— из Војводине, уже Србије и других крајева. Из даљег Бора, од тамошњег рудника стигао је чек на 100 хиљада динара. То је за све

Поглед на село

које је легло, мало подаље од споменика на мјесту одакле „туца“ изванредан поглед на добар дио „ривијере бисерних плајса“. И сви као борци славом овјенчане Прве пролетерске бригаде пали на ратиштима која су дошлијела слободу. Од недавно им се придржио и неустрашиви ратник Марко Филипов, народни херој, такође борац Прве пролетерске.

— Село је без воде већи дио године и зато је добрим дијелом расељено, наставља причу Божо Јовов, који се међу првима вратио да обраћаје закорављене вртаче, да подиже међе и сади лозе и друге воћке. — Жељели смо да га оживимо, јер за то постоји више разлога: пут који води према Цетињу „сашао“ је у Станишиће, оно је на пушкомет од мора, своје врстан је видиковач, што значи да се може обраћавати земља, држати стока и развијати, све популарнији, сеоски туризам. Прије рата овде је димило из 25 дома. Вјерујемо да ће када доведемо воду опет бити живо као некада у Станишићима.

Послије договора Станишићи нису оклијевали. Формирали су, како се то ради у овим приликама, режијски одбор, и прво се обратили ОУУР „Водовод“ у Будви.

врдило да извор Ошаник није толико издашен да би подмирио потребе, тражено је друго рјешење. И нађено. То је извориште Врела, удаљено од села око 2,5 километра, на извору Бечићке ријеке. Да би се почело радији требало је прво питати власнике земљишта преко којег треба полагати цијеви

— Комије Чучуци, Бечићи, Калађурђевићи, Рафаиловићи када смо их упитали за „дозволу“ одговорили су: не да вам нећемо бранити да водите воду, него ће моје власнике у послу, каже Божо. — Шта су најљепше могли рећи. Знајемо то да цијенимо и да добро добрим вратимо.

Станишићи су прво увели самодопринос међу собом: сваки запослен је издвојио договорену суму и обавезао се да ће личним радом помоћи да цијеви што прије буду постављене. „Водовод“ је израдио пројекат без накнаде и први од свих радних организација уписао је малу финансијску помоћ. Писмо Станишића о намјери за изградњу водовода стигло је на адресе свих радних организација у комуни.

— Изненађени смо одзовом, прича Божо Станишић. — Неко више, неко мање, али сума је расла. Помоћ је почела стизати и са стране

нас било пријатно изненађење с обзиром да тамо немају неких пријатеља, да Бор није братска општина и сличи.

ИЗ СУСЈЕДНИХ КОМУНА

ПОЧЕО ПРАЗНИК МИМОЗЕ

ОВОГОДИШЊИ, Седамнаести по реду, Празник мимозе у Херцег-Новом, почео је и трајаће све до краја марта. За то вријеме биће одржано низ приредби које ће окупити велики број гостију из свих крајева земље. Биће отворено више ликовних изложби, одржано неколико концерата музичких стваралаца, позоришних представа, наступиће естрадни умјетници а „заказан“ је и ватромет поезије. Ту су и бројне друге приредбе.

Цвјетни караван Празника мимозе учествоваће на туристичким сајмовима широм Европе, а обићи ће и неколико градова у нашој земљи — Београд, Нови Сад, Ниш, Сарајево, Цеље, Титово Велење и Љубљану.

НОВИ СТАНОВИ У СТАРОМ КОТОРУ

Обнова стамбених објеката у старом Котору, тече веома добро. До сада су обновљени станови у 21 згради и — уселењени. У току је санација 33 објекта са 93 стана, док је за 110 станови завршена пројектна документација, што значи да ускоро треба да почну радови. За петнаестак станови ради се пројектна документација.

НОВИ ХОТЕЛ У ТИВТУ

Овогодишњу туристичку сезону Тиванци ће дочекати богатији за један нови угоститељски објекат. Ријеч је о хотелу „Палма“ са 250 кревета који се налази у центру града и који припада РО „Приморје“. Први гости треба да у „Палму“ стигну већ у априлу посредством туристичке агенције „Компас“ из Љубљане којој је повјерена продажа капацитета овог објекта.

Припремио: С. Грегорић

(Наставиће се)

Припремио:
С. ГРЕГОВИЋ

ПИСМО СА ФЕСТ-А

СМОТРА БЕЗ КОНЦЕПТА

ПОСЉЕДЊИХ ГОДИНА, у Београду, посlenици филма и његови бројни љубитељи, свједоци су непословног на- тезања, не само око физиономије ФЕСТ-а, већ и око конкретног програма. У задњи час сазнаје се за број филмова и програм приказивања. Али, то ФЕСТ-у није сметња да продају карата започне „на слијепо” много раније, као да се ради о лутрији. То значи да гледаоци у једном термину купују улазнице за „непознате” филмове, а тек касније сазнају које ће филмове гледати. У једном ком плету од 9 улазница филмски гледалац ће „добити” два до три добра филма, отприлике толико осредњих, а ос татак су непознатији филмови малих кинематографија, који се обично приказују само на телевизији. На тај начин знатно улазнице (у „Сава це нтру” од 300 до 500 динара, а у Дому синдиката од 250 до 400 динара, наравно за исте филмове) постaju још много скупље, ако се упореде са улазницама за добре филмове.

Много горе стоји ствар са концептом ФЕСТ-а. Годинама се о томе воде дискусије када се ова манифестација заврши — многи се заклињу да ће се ствари промијенити „идуће године”. А промјена има, али само на горе. Ове године нема ни програма за филмске раднике и студенте Факултета позоришних умјетности, који су „извођени” из

основног програма, а приказивани на Коларчевом универзитету и Факултету. Једино је остала „Дјечја парада”. Овакав програм филмова је, уствари, смотра иностраних филмова из претпрошле године, који су прошли све конкурсе, фестивале и на граде, укључујући и „Оскаре”. Ако се ради о добрим филмовима, инострани продуценти или дистрибутори их не шаљу ФЕСТ-у, већ југословенским дистрибуторима, уколико су их ови откупили. Попут југословенских дистрибутера није прихватио високу цијену за филм „Ран” Акира Курсаве, већ отворио преговоре о условима куповине за Југославију, ФЕСТ је морао да за копију тог филма плати њену производну цијену од 17.000 француских франака односно око 70 милиона старих динара. Без права било каквог даљег приказивања те копије. Дакле, основно питање даљег опстанка ФЕСТ-а јесте брза израда и усвајање концепта ФЕСТ-а свих пратећих програма и мајсторија. Иначе, београдски ФЕСТ биће и даље смотра иностраних филмова.

Овогодишњи ФЕСТ одржан је од 7. до 16. фебруара. На њему је приказано 45 филмова; од тога једна трећина су амерички, а затим британски, француски, западноњемачки и други. ФЕСТ је отворио совјетски филм „Битка за Москву”, редитеља Јурија Озорева, I дио, који се зове

„Агресија” и траје три сата (II дио, „Тајфун”, приказан је сутрадан као продолжак отварања, а траје такође три сата), а затвара се филмом „Ран” („Хаос”), редитеља Акире Курсаве, са сличним трајањем филма.

„Зета филм” је имала на ФЕСТ-у четири филма. То су: „Иди и гледај”, совјетски, побједник Московског филмског фестивала 1985., данас врло популарног редитеља Елема Климова, „Лутпурна ружа Каира”, амерички, редитеља Вудија Алена, носилац награде жирија Канској фестивала 1985.; „Силверадо” амерички, редитеља Лоренса Касдана, који критика оцењује као изванредан вестерн; и „Смаргадна шума”, амерички, редитеља Џона Бурмана, познатог по филму „Екскалибур”.

Југословенски филмски производи не „чезну” за учешћем својих филмова на ФЕСТ-у. Тако је било и ове године. Од десетак готових филмова, неприказаних у Београду, пријављена су два филма, од којих је Савјет ФЕСТ-а изабрао за приказивање „Дивљи вјетар”, редитеља А. Петковића, у коме гла вне улоге играју Светозар Цветковић и Милан Пужић.

— Мозамбик и Југославију представљају је копродукцији филм „Вријеме леопарда”, чији редитељ је Здравко Велимировић.

Милан М. НОВИЧИЋ

Умро сликар
Александар Пријић

Истог дана кад је предложен за додјелу Ордена заслуга за народ са златном звијездом, у Брезовику код Никшића изненада је умро АЛЕКСАНДАР АЦО ПРИЈИЋ, познати југословенски сликар и академик, члан Савјета Црне Горе.

Александар -Пријић је рођен у Титву 1920. године, школу је учио у Херцег-Новом, Беранима и Никшићу, јер је често био искључиван из школе због револуционарних и комунистичких идеја. Читаво вријеме рата провео је у фашистичким концентрационим логорима у Бугарској.

Својим умјетничким дјелом Пријић је дао велики допринос савременом црногорском и југословенском сликарству, којим се интензивно бавио пуних 40 година. Његов сликарски таленат откривен је већ 1948. године, када је рецензено да Пријић „има јаку

кој, Румунији и Њемачкој. Послије рата радио је у Југословенском атељеју Министарства просвјете Црне Горе, затим као директор Музеја НОБ-а на Цетињу и као управник Умјетничке галерије у Титограду, где је остао све до пензионисања, 1978. године.

За самопрекоран и несебичан рад, добио је више признања и награда: Награду Владе НР Црне Горе 1948, Тринастојулску награду 1976. и Награду АВНОЈА 1973. године. Од прошле године био је члан ЦАНУ.

Сахрана академика Пријића била је 7. фебруара на Новом гробљу на Цетињу.

П. ЈАНДРИЋ

лист „Приморске новине” нема професионалних дописника из радних организација и мјесних заједница и установа, што значи да се сарадња занива на аматерској основи. Зато позивамо све читаоце, нарочито младе, који имају смисла и вољу за новинарством, да нам шаљу прилоге из свих области живота и рада и из свих средина. Радо ћемо прихватити и предлоге, примједбе и сугестије читалаца — све што може допринијети да лист буде садржајнији и интересантнији.

Што се тиче тема — то су, најкраће речено, све активности из живота и рада, почев од најмањег засеока до највећег радног колективе, укључујући и рад друштвено-политичких организација, позитивне и негативне примијере, његовање револуционарних традиција, културно-забавне и спортске активности, радне и друге акције... Потребна нам је сарадња и хумориста, ликовних умјетника, фотографатора и других стваралаца. Дакле, сваки читалац у „Приморским новинама” може да буде сарадник из било које области коју лист третира, наравно, под условом да су приложи актуелни, садржајни и објективни.

ПОЗИВ
НА
САРАДЊУ

У ЖЕЉИ ДА наш лист постане јавна трибина свих радних људи и грађана и да у њему буде заступљен сваки кутак наше општине, а с обзиром да сада у њему ради професионално само једно лице, и ова три спољна сарадника, Редакција сматра за потребно да укаже на могућност сарадње.

Што се тиче тема — то су, најкраће речено, све актив-

ИЗ „ЗЕТА ФИЛМА”

Филм
о капетану
Риви

ИТАЛИЈАНСКИ КАПЕТАН ПОГИНУО је као партизан у Колашину

НА ОВОГОДИШЊЕМ 33. југословенском фестивалу до документарног и краткометражног филма, који ће се крајем марта одржати у Београду, црногорску кинематографију представљаће и филм о Марију Риви, капетану италијанске окупационе војске који се, након Мусолинијевог пада, са својим батаљоном прикључио партизанским јединицама у Црној Гори, где је крајем 1943. године и погинуо, бранећи Колашин од напада њемачке артиљерије.

Трагајући за аутентичним документима о ратном путу дивизије „Венеција” у којој је, као официр за везу, војевao и Маријо Рива, редитељ филма „Предраг Делибашић, дошао је до изузетно вриједних фотографија, биљешки и писама из времена када је, на положајима у Црној Гори, након капитулације Италије, капетан Рива одбио да преда оружје, тражећи од та дањашњег команданта Другог ударног корпуса Пека Дапче вића да заједно са југословенским партизанима настаје борба до коначне слободе.

О храбром капетану у филму свједоче његови саборци из Четврте црногорске бригаде. Екипа редитеља Делибашића један дио ове документације филмске приче снимила је и у родном месту Марија Риве Севезу, недалеко од Милана, где живи и његова супруга Ђорђина, којој је, својевремено, на самом почетку рата, писао из Црне Горе: „Овде је пожар. Видио сам многе жене и децу како без очева, гладни и боси лутају беспушћем. Патим због вас али и због ових људи овдје, који су ми близки, јер су добри, јер су тако слични оним људима из твоје родне Калабрије”.

У студијама „Зета-филм“ у Будви сада је у току техничка обрада снимљеног материјала, а једна копија филма биће упућена националном Удружењу партизана Италије које је и финансијски помогло реализацију овог пројекта.

Р. БАНОВИЋ

ИЗ РАДА МЕЂУРЕПУБЛИЧКЕ ЗАЈЕДНИЦЕ КУЛУУРЕ

САВЈЕТОВАЊЕ
СА НОВИНАРИМА

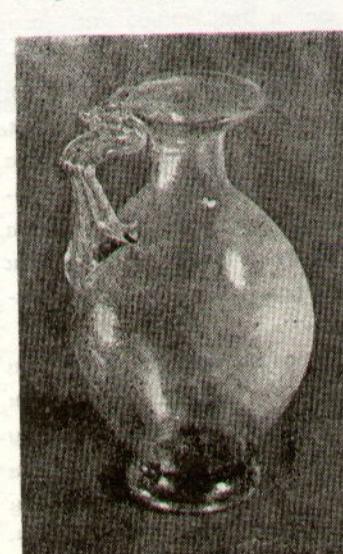
У СРЕДСТВИМА ИНФОРМИСАЊА на подручју Међурепубличке културно-просвјетне заједнице чије је сједиште у Дубровнику нијесу довољно презентиране активности ове институције, а управо, јавна гласила — листови и радио — треба, не само да информишу, већ да буду покретачи иницијатива, пропагатори нових акција и мостови зближавања и међусобног упознавања.

Ово је истакнуто на проширену сједници Предсједништва Међурепубличке културно-просвјетне заједнице, одржаној крајем јануара у Херцег-Новом, којој су присуствовали и представници ОК ССРН, уредници локалних листова и радио-станица, као и новинари запослени у локалним гласилима на подручју ове Заједнице. На овом скупу бројни посланици ове значајне друштвене дјелатности, први пут су се срели и упознали иако живе на расстојању од 25 километара, колико има од једног до другог општинског центра, и раде на истим задацима.

Сврха овог састанка уједно је и била међусобно упознавање и размјена мишљења о могућностима и облицима међусобне сарадње информативних медија на подручју општина Заједнице. На овом скупу бројни посланици ове Заједнице, први пут су се срели и упознали иако живе на овом плану треба и мора да се обезбиједи пунा и плодна сарадња, како би се хумана мисија наше Међурепубличке заједнице — развијање братства и јединства — што шире афирмирала и развијала, јер је то традиционална стварност народа који живе на овом простору.

Следећи састанак после њега представља јавног информисања на подручју општине Чланица ове Заједнице, на коме ће се утврдити конкретни облици сарадње, одржане се у Будви у мају мјесецу ове године. Том приликом треба формирати и Секцију за информативну дјелатност у оквиру ове Заједнице у коју ће се укључити и гласила радних организација и школа.

В. СТАНИШИЋ

Ђачка страна Приморских новина

ПОСКОЧИЦА ОД ГОДИШЊИХ ДОБА

Хајде, Сунце,
Да мењамо климу:
Место лета
Најавимо ЗИМУ!

Зашто зиму,
Болье нешто треће,
Место зиме,
Што не би ПРОЛЕБЕ!

У пролеће
Свако је занесен,
Што пролеће,
Када може ЈЕСЕН!

Како кажеш
И одлучиш, ето,
Нека ипак
Буде топло ЛЕТО.

Митар А. Митровић

КО БИ ТО ЗНАО?

* Највећа надморска висина којом пролази жељезничка пруга је на Андима и износи 4.800 метара.

* Анаконда је најдужа и најтежа змија. Може да порасте до 11 метара и тежи више од сто килограма.

* Мува може да снесе више од хиљаду јајашца у свом животу. Кад би се све ларве развили у муве онда би од једног јединог паре већ у другој генерацији било 500 хиљада потомака.

* Женка делфина храни своје младунче истискивањем јаког млаза веома хранљивог млијека право у његова уста.

Чудан свијет животиња

* Афричка риба звана „мачка“ сваке ноћи излази из воде у којој живи и креће се по копну у потрази за храном.

* Гнијездо сјенице љуљушка се са унутрашње стране пране и неодољиво подсећа на цакче. Рекло би се необичан положај за једну кућу, али истовремено и изузетна сигурност за станаре. Ни једна животиња, ловац на птице, не може до њега да дође, јер грана за коју је објешено толико је танка и крхка да не може да издржи терет непријатеља.

НЕПОЗНАТО О ПОЗНАТИМА

ГРАДИМИР СТОЈКОВИЋ:

Како је нисам пољубио

КЊИЖЕВНИК Градимир Стојковић, објавио је више књига, а најновија „Хајдук у Београду“, управо је почијела награду „Политикиног забавника“ као „најбоље књижевно дјело за младе у 1985. години“. Рођен у Мраморку (1947) у Банату, Градимир већ 15 година ради у београдској основној школи „Ђуро Даничић“.

У „Хајдуку“, златном копчом, спојио је своје дјетињство са дјетињством савремене дјеце. За читаоце „Вечера“ испричаће дио „љубавних јада“.

БИО сам у седмом разреду, када сам се озбиљно заљубио. Рекао сам то Гоци, мојој сестри од тетке. У повјерењу. Није ми било крије што су сви из разреда убрзо сазнали, јер је сазнала и — Она.

Али, ништа се није измијенило. Ја сам био заљубљен. Она је то знала и, ћутала. Вријеме пролазило.

У осмом разреду почeo сам озбиљно да патим. Била је изврсна гимнастичарка. А ја, ја сам био члан ликовне и литературне секције. У рукометној екипи нашег разреда био сам резервни голман.

С прољећа сам једном када је падала киша, за опладу на великим одмору, отрчао двадесет пута око школе. Закаснио сам на час, до био неоправдан, извукao гроđnu od разредне и одлежао неколико дана назеб.

При повратку у школу она ми је рекла да сам магарац. Увече сам је пратио до куће. Био сам најсрећнији магарац у Вршцу.

Једном сам у школском дворишту, када смо послује часова играли фote покушао да је пољубим.

АФОРИЗМИ

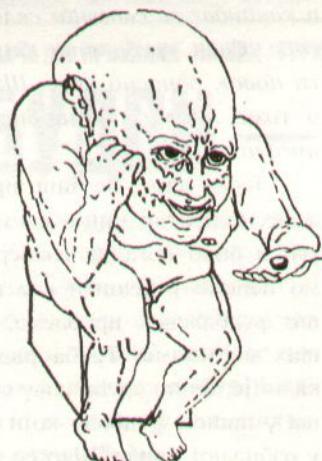
- * Нек се он учи на грешкама, али ја нећу да му плаћам школарину.
- * Није моја плата тако лоша како — се с њом обрачунавају.
- * Нико му није крив: сам је одвајао од уста и остао гладан.
- * Из усијане главе се пуши.
- * Ни радно место није више светиња — може да се купи.
- * Погађа ли инфаркт оне без срца?
- * Бирократа и кад псује носи списак.

Милијам Деспотовић

У осмом разреду ми је поклонила фототрафију с посветом: „Градимиру, добром другу од другарице Бобе“. Бог зна кога је вољела!

На крају школске године моји су одлучили да се преселе у Панчево. Никада је више нијесам видио.

Г. Б.

Шале и досјетке

ВЛЕШТИНА

Возачи су у својим путним листама уписивали различиту километражу за релацију која је износила тачно 22 километра. Једни су уписивали 23, други 24, а неки, чак, 25 километара!

ПОЗДРАВЉАЊЕ

На провјери из Правила службе, командир упита војника Марка:

— Кад се на улици сртну официр и војник, ко први поздравља?

— Па, вальда, онај који је учтивији! — одговори Марко без размишљања.

УПОЗОРЕНЬЕ

— Можете ли ми рећи, бацице, како могу најбрже стићи до војне болнице? — упита војник средњовјечну жену.

— Стићи ћете веома брзо ако ми још једанпут кажете „бакице“! — одбруси му са говорница.

ОПРАВДАЊЕ

Десетар Тома обрати се својој новој познаници, љепушкастој плавушти:

— Молим те, одмах ми реци хоћеш ли да се удаш за мене?

— Зар немаш неки паметнији предлог? — узврати дјеvojka.

— Имам, али ме Марија неће!

ЗАКЉУЧАК

Након вожње кроз најдужи тунел на прузи Београд — Бар, ретрут Столе рече својој сапутници:

— Изградња овог тунела коштала је силне паре!

— То је тачно, али треба имати у виду његову вишеструку вриједност! — закључуји чијајајући разбарајући косу.

ПРЕВЕНТИВА

— Зашто ти, Николићу, увијек убалавиш пола цигарете?

— Да ми нико не би трајио „безец“.

ЈЕЛОВНИК

Ретрут: „Је ли, друже, каква је код вас храна?“

Стари војник: „Добра“.

Ретрут: „А какав је јеловник?“

Стари војник: „Сада ће на ићи трпезарац Столе, па погледај на његовом одјелу“.

ИЗУЗЕЋЕ

Мајор дође на час друштено-политичког образовања војника. Желећи да провјери како војници савлађују и схватају градиво, он приђе Петровићу, за кога је чуо да му ова тематика „не лежи“.

— Како ти, Петровићу, стојиш из политичке?

— Па, а сада је добро, друже мајоре, већ десет дана по ручнику ме ништа не пише!

РАЗЛОГ

— Једноставно не знам шта да купим дјевојци за рођендан?! — рече војник Пера свом другу Средоју.

— Па, питај њу — посавјетотова га Средоје.

— Е, немам баш толико новаца, — објасни Пера.

СПРЕТНОСТ

На једној тактичкој вježbi, након команде „Оштећен тенк“, посада је у рекордно кратком времену напустила возило и безбрежно се упутила према оближњој шумици. Видјевши то, капетан који је руководио вježbom обрати се командиру тенка:

— Зар не видиш, друже, да ће ти непријатељ однijeti и небрањен тенк?!

АКТИВНОСТ

— Јесу ли развијене спортске активности у твојој јединици? — упита војник Мехо свог земљака Хасана.

— Како да не, већ су двојица имала по дванаест погона на спортској прогнози!

АНЕГДОТЕ ИЗ НОР-а

„КОНТРОЛА“ НА ДРУМУ

Група партизана преобучених у домобранске униформе зауставила је на цести аутомобил у којем су били шофер и један усташа. Да би добио на времену и отклонио сваку сумњу, командир партизанске групе затражи од усташа документе.

Усташу је то увриједило, па подигне глас:

— Скандал! Од мене тражите папирае? Из које сте сатније?

— Зашто питаши? хладнокрвно од врати партизан.

— Желим рећи вашем часнику да вас због овога казни!

Подигавши аутомат, партизански командир одговори:

— Е, кад те баш интересује јединица, можемо ти рећи да смо из Ше сте пролетерске brigade. А што се тиче казне, за то нема да бринеш!

НЕЗГОДНА УЛОГА

Мехо је безграницно волио своју мајку, али се чинило да је киван на цији свијет због тога што је плавокос. Јер, као члан Културно-просвјетне екипе Окружног одбора за централну Босну, на приредбама је стално морао да игра улогу Њемца. Тако је било и децембра 1944. године у Прњавору, на приредби за народ и борце.

Обучен у њемачку униформу, Мехо се представио ријечима:

— Ја сам радио-телеграфиста у штабу фелдмаршала фон Паулуса!

На то се из публике заорио смијех, пропраћен гласним размишљањем једног борца Деветнаесте средњобосанске ударне бригаде:

— Људи, дао бих свој шмајсер ако оно није Мехо Барјактаревић из Тешња!

ЛИКОВИ СПОРТСКИХ
РАДНИКА

ПРИЗНАЊЕ У ПРАВЕ РУКЕ

ЗА НАЈБОЉЕГ СПОРТСКОГ радника у 1985. години изабран је члан Извршног одбора ОФК „Будва“ Владо Лазовић. Овај веома узорни спортски радник имао је веома јаку конкуренцију али је жири био једногласан.

— Колико сте дуго присутни у спорту, пита ми Лазовић?

— Више од петнаест година радим у спорту. Од првог дана сам то чинио како најбоље знам и никад нијесам рачунао на неке награде и признања. Ова ми је изузетно драга; она стимулише, и даје подстrek да се и даље ангажујем. Овога пута сам заиста уложио до ста труда, напора и времена па ми је награда утолико дражка. Сматрам да је ову награду и неко од осталих спортских радника добио да то не би било неправедно.

— Клуб има добре резултате, објасните о чemu се ради?

— Сд самог формирања клуба сви смо засукали рукаве и прионули на посао. Свако од нас је имао задужења и мислим да смо их сви обавили онако како смо и планирали.

— Да ли стиже помоћ?

— Велику помоћ и разумијевање имамо од удруженог рада. Без њихове помоћи ови резултати, сигуран сам, не би били овако добри. Надам се да нас и у будуће неће заборавити. Морам похвалити и наше навијаче који су у великом броју долазили да нас бодре.

— Какав пласман пријељкујете?

— Незахвално је прогнозирати и унапријед го ворити на којем мјесту ћемо се пласирати. Када би освојили прво мјесто и пласирали се у савезни ранг такмичења, била би то за нас и за мене највећа награда.

С. Гленца

ГОСТ РЕДАКЦИЈЕ: Драгутин Спасојевић

ИГРАМ ОТВОРЕНИХ КАРАТА

ДРАГУТИН СПАСОЈЕВИЋ је познат као добар фудбалски учитељ, строг педагог и човјек који нема длаке на језику. Воли да каже оно што мисли, и како кажу Црногорци, „изгорио“ би да то не учини.

— Недавно, за вријеме припрема Будућности у Будви, наскали смо о нашој фудбалској свакодневници, менталиitetu нашем, о фудбалском хљебу који често зна бити и горак...

— Никшић у којем сте рођени и Титоград у којем ради сте су по много чему различite средине. И на фудбал се гледа различito. Како се сналазите на мјесту кормила за клуба, успијевате ли да помирите духове?

— Има разлике између тада два града и два клуба, али и сличности. Невоља је у то ме што у Црној Гори свак воли да шефује, да се мијеша у туђ посао и притом за боравља на свој. Наравно, то се односи и на фудбал. Кад сам дошао имао сам много „савјетодаваца“, предочавано

ми је да у клубу не воле чврсту руку, да су навики да одлуке доносе „косензусом“. Одмах сам им одлучно ставио до знања да ја одговарам за рад са фудбалерима, да ту нема мијешања, да ја одлучујем о томе ко ће остати у клубу, кога треба анажовати, ко ће играти у првом тиму, а ко ће бити резерва. Њило је потешкоћа, отпора, али на крају су схватили да се ја не желим мијешати — радим онако као сам научио и као сам другдје радио. Сада је ситуација у клубу знатно мирија него кад сам дошао. Има Никшићана који ме подозриво гледају, који су на мене лути још док сам био у ОФК Баограду, али на то се вјерујте не обазирам.

— Нисте баш у најбољим односима ни са преедставничима „седме силе“ у глашном граду Црне Горе.

— Истина, било је неспоразума. Поједини титоградски новинари се премного везују за фудбалске клубове у Црној Гори, желе да буду менаџери, да раде оно што је неспоразумно с професијом

којом се баве. Ја сам спреман на сарадњу, отворен сам и заиста увијек спремам да кажем истину, да праве полатке. Сарадњу на таквој осnovи, када свак ради свој посао без уплатите у туђи, једино прихатам. Не волим кланове, а њих има у Титограду, нити игру иза леђа.

— Дуго сте већ фудбалски тренер који је на цијени. Промијенили сте многе клубове, а ипак нисте никад радили у неком од оних из велике четворке?

— Било је прилика, али тада сам ја био болестан. Зваме један о днаших најпознатијих клубова, али ме заиста болест спријечила. И жалим и не жалим за пропуштеном шансом. Ја волим фудбал и није много важно где ћу радити. Најважније је да ме људи из клуба, а посебно фудбалери прихватају.

— Својевремено сте били и кандидат за савезног селектора. Сада треба опет бирати новог, односно нове. Шта о томе мислите, кога бисте предложили?

— Једна ласта не чини прољеће. Селектор није свемогућ и било кога да изаберемо нећemo ријешити све наше фудбалске проблеме. А њих ми имамо. Треба радијалије прићи срећивању стања у нашем фудбалу који је у озбиљној кризи. Што се ти че имена, тешко је рећи, избор није превелик. Импонује ми рецимо Бранко Станковић, као човјек који зна посао, који је ауторитативан, поштен, радан...

— Коме дајете шансу у овогодишњем првенству?

— Патизан је јак, створена је јака конкуренција за свако место у тиму и то га рантује резултате. Звезда је, што се играчког кадра, тиче најјача. Трио Мркела, Мусимић, Буровски је европски. Веома је јак Хајдук, али је изгледа антажовао снаге за борбу на европској сцени. Мислим да ће Партизан и Звезда водити главну битку за шампионски трон.

— Ваша Будућност?

— Имамо добар тим и добру игру. Изгубили смо много бодова ујесен и то у задњим тренуцима утакмица.

Прољеће је шанса за исправљање грешака. Припреме су биле жестоке, дисциплина је заиста беспрекорна, па се најави да ће уз добру игру доћи и резултати. То је наша велика обавеза према публици која нам није окренула леђа. Већ рујем да ћемо брзо побјеђити опасне зоне.

— Шта Будви недостаја да би се развила у зимски спортски центар?

— Већ двадесет година боравим на будванском ривијери и готово увијек слушам једну исту причу, — да ће се градити спортски терени дворана и све оно што је неопходно спортистима за квалитетне припреме. Још увијек „нажалост, нијесу изградили ништа, имају терен који је преоптерећен и који се не његује добољно па ће убрзо и без њега остати. Ако будвани заиста желе да у зимским мјесецима развијају зимски спортски туризам приче морају спровести у дјело.

С. Греговић
С. Гленца

ВИЈЕСТИ

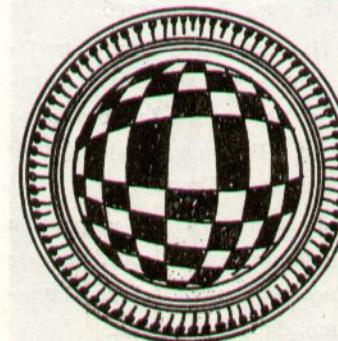
ИВАНЧЕВИЋ У „БОСНИ“

ТАЛЕНТОВАНИ млади одбојкаш Саша Иванчевић је промијенио клубске боје. Првије извесног времена постао је члан „Босне“ из Сарајева. Овом даровитом одбојкашу се тако пружила прилика да покаже квалитете и на првогашкој сцени.

Иванчевић нам је у разговору рекао: „Из више разлога напустио сам Будву и „Авалу“. Наставио сам са школовањем, жељио сам да се опробам у јакој конкуренцији. Тренутно се налазим на одслужењу војног рока. Кад завршим ову обавезу учинићу све да планове остварим.

На крају је Иванчевић рекао да му је остала неостварена жеља да са „Авалом“ уђе у савезни ранг такмичења.

С. Г.

ШАХ

ПРВЕНСТВО ЈУГОСЛАВИЈЕ У БУДВИ

ПРИЈЕ ЧЕТИРИ године Будва је била доманин и организатор сениорског зонског шаховског турнира медитранске зоне за првенство свијета. Турнир је тада, на задовољство свих, добро организован — доманин је по брао све аплаузе. Уосталом то није било никакво изненада јер Будва у организацији оваквих манифестација има искуство. Спортски и друштвено-политички радници Будве имају поново прилике да се истакну: у Будви 24. фебруара почиње појединачно првенство Југославије у шаху. Организатори ове манифестације су: Шаховски савез Црне Горе, ШК „Будва“, СО Будва, Туристички савез Будве, „Монтенегротурист“ као и низ радних организација Црне Горе.

На првенству ће наступити осамнаест шахиста, од тога дванаест велемајстора. Мечеви ће се одржати у конгресној дворани хотела „Аvala“. Обавијештени смо и то да селектору репрезентације Југославије Душку Велимировићу ово првенство послужи као последња провјера кандидата за избор најбољег састава. Велемајstor Љубомир Љубојевић има високи рејтинг, али и високу цијену тако да се може десити да не наступи на четрдесет првом првенству Југославије.

Г. С.

ФУДБАЛ

ПОЧЕЛЕ ПРИПРЕМЕ „БУДВЕ“

ЛИДЕР РЕПУБЛИЧКЕ фудбалске лиге ОФК „Будва“ почео је припреме за наставак првенства. На првој прозивцији јавили су се сви фудбалери који су наступали у је сећем дјелу првенства, изузев чувара мреже Мила Бурковића који је приступио „Синђелићу“ из Београда. Постоји могућност да млади и даровити Ненад Масловар у марта обуче сивомаслину у униформу.

Вриједна и веома агулна управа паузу првенства је искористила да освјежи редове овог тима. Тако ће боје „Будве“ у наставку првенства братити Слободан Ивановић, Боро Јовановић, Душко Калуђеровић, бивши играчи „Ловћена“ Мустафа Делић и Божко Радош донедавно чланови „Игмаја“ из Сарајева.

Овим фудбалерима приједу жиће се талентовани омладинци Чучка, Тодоровић, Ковачевић, Слованић, Марковић и Никчевић. Будвани ће вјежбати на свом терену, а постоји могућност да седам дана бораве у граду побратији Будве, Пакрацу.

Стручни штаб је оцијенио да је довољно 40 дана да се екипа максимално припреми. Нијесу жељели раније да почну из више разлога. У првом реду избргли су утакмице са клубовима савезног ранга такмичења који су боравили у Будви и који су били добро физички припремљени. Такве утакмице за Будву би биле некорисне. Већ од сада је свима а и клубу пред очима један циљ; а то је прво место и пласман у савезни ранг такмичења.

С. Гленца